

Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 21.06.2006, sp. zn. 5 To 40/2006, ECLI:CZ:VSOL:2006:5.TO.40.2006.1

Číslo: 44/2007

Právní věta: Závěr odvolacího soudu, že v řízení vedeném o trestném činu, u něhož je trestní stíhání podmíněno souhlasem poškozeného (§ 163 tr. ř.), nebylo zjištěno stanovisko poškozeného, je důvodem zrušení napadeného rozsudku podle § 258 odst. 1 písm. a) tr. ř.

Soud: Vrchní soud v Olomouci

Datum rozhodnutí: 21.06.2006

Spisová značka: 5 To 40/2006

Číslo rozhodnutí: 44

Číslo sešitu: 8

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Obžaloba, Řízení o odvolání, Souhlas poškozeného s trestním stíháním, Vrácení věci státnímu zástupci k došetření, Zahájení trestního stíhání

Předpisy: § 160 tr. ř.

§ 163 tr. ř.

§ 176 odst. 2 tr. ř.

§ 188 odst. 1 písm. e) tr. ř.

§ 258 odst. 1 písm. a) tr. ř.

§ 260 tr. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Vrchní soud v Olomouci z podnětu odvolání obžalovaného J. B. a státního zástupce částečně zrušil rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 2. 3. 2006, sp. zn. 53 T 14/2004, a to ve výroku o vině pod bodem II, ve výroku o trestech a způsobu jejich výkonu. Dále sám ve věci rozhodl. V části týkající se výroku o vině citovaného rozsudku krajského soudu uvedeného pod bodem II. / 17 však věc vrátil státnímu zástupci k došetření.

Z odůvodnění:

Napadeným rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 2. 3. 2006, sp. zn. 53 T 14/2004, byl obžalovaný J. B. uznán vinným v bodě I. trestným činem zpronevěry podle § 248 odst. 1, 2 tr. zák., ve znění zák. č. 265/2001 Sb., v bodě II. trestným činem zpronevěry podle § 248 odst. 1, 4 tr. zák. ve znění zák. č. 265/2001 Sb., kterých se měl dopustit tím, že:

I.

jako obchodní zástupce společnosti KTP Q., a. s., se sídlem N., podle smlouvy o obchodním zastoupení číslo A. ze dne 1. 3. 1996 v úmyslu svěřené finanční prostředky si ponechat a tyto použít pro svou potřebu,

poté, co dne 14. 12. 1996 v Z. uzavřel s P. K., bytem R., smlouvu o spořitelním účtu správy akcií a současně od P. K. převzal finanční vklad ve výši 30 000 Kč, zadržel sjednanou smlouvu a ponechal si vložené finanční prostředky, které neodvedl společnosti KTP Q., a. s.,

čímž poškozené společnosti KTP Q., a. s., se sídlem N., způsobil škodu ve výši 30 000 Kč,

II.

v Z. a na různých dalších místech jako finanční poradce a obchodní zástupce společnosti KTP Q., a. s., se sídlem N., v úmyslu svěřené finanční prostředky si ponechat a tyto použít pro svou potřebu,

poté, co s některými klienty uzavřel smlouvy o spořitelním účtu správy akcií a převzal finanční vklad, zadržel sjednanou smlouvu a ponechal si vložené finanční prostředky, které neodvedl společnosti KTP Q., a. s., případně poté, co u některých dalších klientů převzal finanční prostředky k navýšení finančního vkladu k dříve sjednané smlouvě o spořitelním účtu správy akcií, kterou nechal již v minulosti řádně zaevidovat ve společnosti KTP Q., a. s., ponechal si tyto nově vložené finanční prostředky, které neodvedl společnosti KTP Q., a. s., a to v jednotlivých případech, podrobně popsanych v rozsudku pod body II. / 1 až 73.

Z takto převzatých finančních prostředků si ponechal ke škodě společnosti KTP Q., a. s., se sídlem N., částku ve výši 6 850 973 Kč, přičemž k žádostem některých klientů, jejichž vklad si ponechal, vyplatil následně část vkladu, přičemž takto na náhradě škody vyplatil celkem částku 1 719 131 Kč.

Za to byl odsouzen podle § 248 odst. 4 tr. zák. ve znění zák. č. 265/2001 Sb., za použití § 35 odst. 1 tr. zák., k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání šesti roků, pro jehož výkon byl podle § 39a odst. 2 písm. c) tr. zák. zařazen do věznice s ostrahou. Podle § 49 odst. 1, § 50 odst. 1 tr. zák. byl obžalovanému uložen trest zákazu činnosti, spočívající v zákazu výkonu zprostředkovatelské činnosti na dobu tří roků.

Proti uvedenému rozsudku podal odvolání krajský státní zástupce v Brně a rovněž tak obžalovaný J. B.

Odvolání státního zástupce směřovalo zčásti do výroku o vině a zejména do výroku o trestu, a to trestu zákazu činnosti, neboť má za to, že délka trestu vyměřená soudem prvního stupně je nedostatečná a nepřiměřeně mírná. Toto odvolání státního zástupce pak bylo doplněno a rozšířeno písemným podáním Vrchního státního zastupitelství v Olomouci, V tomto doplnění odvolání státní zástupce namítl, že celé jednání popsané pod bodem II. výroku o vině napadeného rozsudku bylo nesprávně právně kvalifikováno, neboť skutkovým zjištěním učiněným soudem prvního stupně by odpovídala právní kvalifikace trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1, 4 tr. zák. V této souvislosti poukázal na skutkovou větu napadeného rozsudku, podle které se tohoto jednání obžalovaný měl dopustit s úmyslem ponechat si svěřené finanční prostředky pro sebe, a dále skutková zjištění učiněná soudem prvního stupně v tom směru, že obžalovaný měl finanční prostředky od občanů přebírat již s tím, že si je ponechá. K bodu II. výroku o vině dále uvedl, že v případě klienta J. B. měl být skutek spáchán ke škodě tohoto klienta, který je k obžalovanému v postavení uvedeném v § 100 odst. 2 tr. ř., a z trestního spisu ovšem nevyplývá, že by J. B. udělil k trestnímu stíhání obviněného souhlas.

Odvolání obžalovaného, písemně zpracované jeho obhájcem JUDr. M. S., směřovalo proti všem výrokům napadeného rozsudku. Obžalovaný v něm soudu prvního stupně vytkl, že neprovedl všechny důkazy, jichž se obžalovaný v řízení domáhal, a neproověřil tak řádně jeho obhajobu, a dále, že skutková zjištění soudu prvního stupně jsou neúplná, a tudíž nesprávná, přičemž rozsudek sám obsahuje ve výrokové části závěry, které jsou ve vzájemném logickém rozporu. Obžalovaný namítá, že soud prvního stupně si nevyjasnil, kdo vlastně je v pozici poškozeného, když na jednu stranu uvádí, že poškodil svým jednáním společnost KTP Q., a. s., a na druhou stranu uvádí, že nahradil škodu vrácením vkladů jednotlivým občanům v částce zhruba 1,7 mil. Kč.

Vrchní soud, jakožto soud odvolací, především konstatuje, že podaná odvolání byla podána osobami oprávněnými (§ 246 odst. 1 písm. a/, písm. b/ tr. ř.) a ve lhůtě naznačené v ustanovení § 248 odst. 1 tr. ř. Po přezkoumání obsahu opravných prostředků pak lze konstatovat, že oba splnily náležitosti obsahu odvolání ve smyslu § 249 odst. 1 tr. ř., a pokud jde o odvolání státního zástupce, pak i požadavky uvedené v ustanovení § 249 odst. 2 tr. ř.

Vrchní soud v Olomouci tedy z podnětu obou podaných odvolání přezkoumal podle hledisek vyjádřených v ustanovení § 254 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost všech výroků napadeného rozsudku, a to důsledně z hlediska vytýkaných vad, přičemž k vadám, které odvoláním nebyly vytýkány, přihlížel toliko, pokud měly vliv na správnost výroků, proti nimž bylo odvolání podáno.

Po přezkoumání napadeného rozsudku, jakož i řízení, které jeho vydání předcházelo, pak musí odvolací soud konstatovat, že toto řízení je v jedné své části zatíženo podstatnou vadou, pro kterou napadený rozsudek v části uvedené pod bodem II. výroku o vině nemohl obstát, a dále i samotný rozsudek je zčásti vadný, protože soud prvního stupně se v něm nevypořádal se všemi okolnostmi významnými pro rozhodnutí a v této části rovněž bylo porušeno ustanovení trestního zákona.

Pokud jde o řízení předcházející rozsudku a zmíněnou jeho vadu, jde o situaci, která bezprostředně souvisí se závěrem, zda poškozeným je společnost KTP Q., a. s., či jednotliví občané. V daném případě soud prvního stupně provedl všechny dostupné důkazy, rovněž skutkové závěry z nich vyvodil v podstatě, až na drobné chyby, správné a správně tak dospěl k závěru, že obžalovaný přebíral od jednotlivých občanů uvedených pod bodem II. napadeného rozsudku částky tam citované, a to na základě smluv o spořitelním účtu správy akcií, případně smluv o navýšení finančního vkladu k dříve sjednaným smlouvám o spořitelním účtu správy akcií, které s těmito občany sepisoval jako finanční poradce a obchodní zástupce společnosti KTP Q., a. s. V tomto směru je soudu prvního stupně třeba vytknout pouze jedinou drobnou vadu, a to zřejmou nesprávnost v bodě II./5, kde soud prvního stupně namísto částky 125 000 Kč, zřejmě chybou písařskou při přehlédnutí, uvedl toliko částku 12 000 Kč. V této souvislosti je nicméně třeba uvést, že v celkovém součtu všech částek uvedených pod bodem II. tak, jak je prezentovaný v závěrečném odstavci skutkových zjištění na str. 8 písemného vyhotovení rozsudku, je zahrnuta správně částka 125 000 Kč a v daném případě šlo tedy o chybu ryze formální. Soud prvního stupně nicméně z těchto v podstatě správných skutkových zjištění neučinil správné závěry právní, pokud jednání obžalovaného kvalifikoval jako trestný čin zpronevěry. Je třeba přisvědčit v tomto směru odvolání státního zástupce v té části, kdy poukazuje na určitou vnitřní rozpornost zmíněného rozsudku, když na jednu stranu uvádí, že obžalovaný se dopustil trestného činu zpronevěry, když svěřené prostředky si ponechal, na druhou stranu uvádí, že finanční prostředky převzal v podstatě v úmyslu si je již ponechat a použít je pro svou potřebu. Tady je namístě zdůraznit, že zatímco trestného činu zpronevěry se dopustí ten, kdo si přisvojí cizí věc, která mu byla svěřena, a způsobí tak škodu na cizím majetku, tak trestného činu podvodu se dopustí pachatel, který ke škodě cizího majetku sebe nebo jiného obohatí tím, že uvede někoho v omyl, využije něčího omylu nebo zamlčí podstatné skutečnosti a způsobí tak na cizím majetku škodu. Rozdíl tedy mezi trestným činem podvodu a trestným činem zpronevěry je v podstatě v tom, že v případě trestného činu zpronevěry získá pachatel faktickou moc nad věcí bez vyvolání nebo využití omylu. Pokud by však pachatel dosáhl svěřením věci jeho osobě vyvoláním nebo využitím omylu, jde

již o trestný čin podvodu. V daném případě odvolací soud doplnil dokazování podrobným výsledkem obžalovaného a z tohoto výsledku zcela jednoznačně vyplynulo, že obžalovaný neměl v úmyslu od samotného počátku plnit smlouvu, kterou předkládal jednotlivým klientům a kterou s nimi jako obchodní zástupce společnosti KTP Q., a. s., uzavíral a podepisoval. Obžalovaný uvedl, že od počátku neměl v úmyslu peníze zmíněné společnosti předat k jejich zhodnocení (což potvrzuje i jeho vlastní konání, kdy ve všech případech, poté, co od jednotlivých poškozených obdržel finanční prostředky, tyto v rozporu se svými povinnostmi nevložil na vlastní samostatný bankovní účet, který k takovým případům měl na základě dohody se společností KTP Q., a. s., zřízen, nýbrž je uchovával v hotovosti mimo jakoukoliv řádnou evidenci), přičemž ovšem právě snaha o zhodnocení svých vkladů v uvedené společnosti byla pravým a jediným důvodem, pro který poškození tyto finanční prostředky obžalovanému předávali. Proto dospěl odvolací soud k tomu závěru, že uzavření zmíněných smluv bylo pouhou záminkou proto, aby obžalovaný dosáhl situace, kdy mu jednotliví občané budou předávat finanční prostředky. Za těchto okolností nemohla obstát právní kvalifikace jednání obsaženého pod bodem II. výroku o vině napadeného rozsudku a odvolacímu soudu nezbylo, než výrok o vině v této části jako vadný zrušit. V této souvislosti nutno uvést, že pokud jde o jednání popsané pod bodem I. výroku o vině, soud prvního stupně učinil všechny potřebné důkazy k zjištění skutkového stavu, tento správně ustálil a nepochybil, pokud v této části uzavřel, že obžalovaný se svým jednáním dopustil trestného činu zpronevěry podle § 248 odst. 1, 2 tr. zák. V daném případě totiž nebylo možno dovodit, že by obžalovaný již v okamžiku uzavření smlouvy s P. K. měl v úmyslu peníze, které mu jmenovaný předal, si ponechat, když po této události po dobu více než jednoho roku se obdobného jednání nedopustil a naopak všechny peníze, které mu klienti v tomto období předávali, řádně převáděl na společnost KTP Q., a. s. Nebylo tedy vyvráceno, že by obžalovaný v době uzavření smluv jednal v úmyslu tyto smlouvy plnit a že úmysl ponechat si mu svěřenou částku 30 000 Kč nabyt až následně. Za těchto okolností nebyl důvod pro změnu právní kvalifikace v této části rozsudku.

Vzhledem k výše uvedenému je také zřejmé, že soud prvního stupně neuzavřel správně otázku, kdo ve věci byl poškozeným. Podle názoru odvolacího soudu tím, že obžalovaný jednotlivé občany uváděl v omyl již v okamžiku uzavírání smluv, které nehodlal plnit, ale které sloužily pouze jako záminka proto, aby jednotliví občané dali obžalovanému do dispozice určité finanční částky, které již v tomto okamžiku obžalovaný měl v úmyslu si ponechat v rozporu se svými tvrzeními těmto klientům, pak je zřejmé, že jednotlivými poškozenými byly vždy osoby, které obžalovanému peníze předávaly, a k dokonání trestného činu podvodu ve vztahu k nim došlo vždy v okamžiku, kdy tyto finanční prostředky na základě takto uzavřených smluv obžalovanému předaly. Z toho vyplývá, že pokud pod bodem II./17 byl poškozeným bratr obžalovaného J. B., pak nebyla splněna základní podmínka pro stíhání obžalovaného pro tento skutek, daná ustanovením § 163 odst. 1 tr. ř., neboť poškozený v tomto případě nedal ke stíhání obžalovaného souhlas (nakonec tato podmínka by nebyla splněna ani v případě, že by jednání obžalovaného bylo právně kvalifikováno jako trestný čin zpronevěry podle § 248 tr. zák. spáchaného ke škodě uvedené osoby). Vzhledem k tomu, že skutková situace nedoznala v tomto směru žádných výrazných změn oproti okamžiku, kdy byla ve věci podána obžaloba, má odvolací soud za to, že již v přípravném řízení měla být otázka poškozených vyřešena tak, že poškozenými jsou jednotliví občané, a proto již v přípravném řízení v době před podáním obžaloby měl být opatřen souhlas poškozeného J. B. se stíháním obžalovaného, neboť bez tohoto souhlasu toto stíhání nebylo možno vést. V této souvislosti nutno odkázat rovněž na to, že zmíněný poškozený v přípravném řízení využil svého práva a ve věci proti obžalovanému nevyprávěl, takže jeho souhlas nemohl být dán ani v rámci výsledku poškozeného a není obsažen ani v žádné listině, která se předmětného skutku týká. Za těchto okolností má odvolací soud za to, že stran tohoto skutku řízení předcházející napadenému rozsudku trpí neodstranitelnou procesní vadou, a proto v této části po zrušení napadeného rozsudku věc vrátil státnímu zástupci k došetření ve smyslu § 260 tr. ř. Vzhledem k tomuto postupu pak musela být snížena nejen celková částka, kterou obžalovaný od jednotlivých poškozených převzal, ale rovněž i částka, kterou měl vrátit jednotlivým klientům (a to o

částku 10 000 Kč, kterou měl obžalovaný vrátit právě J. B.).

Dále se Vrchní soud v Olomouci zabýval jednotlivými námitkami odvolání obžalovaného a svým rozhodnutím o vině a trestu.